

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym, tudzież Rozmaitościami co Srody, kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 zlr. 45 kr., miesięcznie 1 zlr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 zlr. 30 kr., miesięcznie 1 zlr. 35 kr. — Inscrycja od wiersza w półkolumnie (drukem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 2 kr. m. k.

Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka. — Ameryka. — Hiszpania. — Anglia. — Francya. — Szwajcarya. — Włochy. — Niemce. — Królestwo Polskie. — Rosya. — Turcya. — Azya. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Kronika.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 13go października. Do c. k. urzędu obwodowego w Stryju wpłynęły po dzień 29. września na pogorzalców Nizankowieckich następujące dalsze składki:

W obwodzie stryjskim złożyły gminy: Koniuchów 5r. 30¹/₄ k., Lisiatycze 5r. 30kr., Hołobutów 4r., Niezuchów 3r., Uhersko 3r., Dołhołuka 3r., Łukawica wyżna 2r. 10kr., Lubieńce 2r. 30kr., Falisz 2r. 30kr., Manasterzec 2r. 24kr., Siechów 2r., Dołhołuka wola 2r. 30kr., Bereznica 1r. 17¹/₄ kr., Dolhe 1r. 30kr., Chromohorb 1r. 30kr., Wierczany 1r. 30kr., Daszawa 1r. 53¹/₄ kr., Pietniczany 1r. 33kr., Bratkowce 1r. 40kr., Kawczykat 1r. 10kr., Chodowice 1r., Komarów 48kr., Łotatniki 40kr., Wolica 27kr., Dobrzany 2r. 31¹/₄ kr., Machliniec 2r. 30kr., Uhelna 1r. 30kr., Duliby 2r. 30kr., Błonie 1r. 15kr., Siemiginów 4r. Urzędnicy i słudzy powiatowego urzędu Doliny 6r. 20kr., urzędnicy i słudzy podatkowego urzędu w Dolinie 1r. 36kr., urzędnicy i słudzy lasów kameralnych i straży finansowej w Dolinie 1r. 10kr., urzędnicy i słudzy salin w Dolinie 2r. 10kr., porucznik zandarmeryi Duxa w Dolinie 1r., chirurg With w Dolinie 1r., poczmistrz Ostrowski w Dolinie 1r., miejska komuna Doliny 4r. 47kr., porucznik Urs w Dolinie 1r., Erazm Hoszowski właściciel przysiółka 1r., żydowska gmina w Dolinie 8r. 7kr., gminy: Trościaniec 1r. 20kr., Kniazołuka 2r., Strutyn niżny 1r. 36kr., Seneczów 5r., Wełdziż 2r., Pacyków 2r., Turza wielka 1r. 54kr. Suma ogólna 112r. 20kr.

Wiedeń, 10. października. Dnia 11. październ. 1856 wyjdzie w c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiedniu i będzie rozestany XLV. zeszyt dziennika ustaw państwa.

Zeszyt ten zawiera:

- Nr. 183. Dekret ministerstwa finansów z 5. października 1856, prawomocny w krajach koronnych, objętych w powszechnym związku celnym, tyżący się podwyższenia postanowionego cła trazytowego od gallet jedwabnych, surowego, nieprzedzzonego jedwabiu i najprostszycch towarów wełnianych.
- Nr. 184. Dekret ministerstwa wyznań religijnych i oświecenia z 8. października 1856, prawomocny w całym obwodzie monarchyi, względem zmian, jakie mają nastąpić w zaprowadzonym obecnie planie nauk jurydyczno-politycznych na uniwersytetach w Padwie i Pawii z rozpoczęciem szkolnego roku 1856/7, ażeby tam przygotować przejście do nowego urządzenia nauk prawnych i politycznych.

Sprawy krajowe.

(Wiadomości bieżące z Wiednia.)

Wiedeń, 12. października. Ces. austr. poseł koronacyjny książę Paweł Esterhazy opuścił Moskwę z swoim dworem 4. b. m., i udał się na Warszawę do Wiednia, gdzie spodziewany jest 13. b. m.

— Plan budowli nowego gmachu uniwersyteckiego w pobliżu dzielnicy Alservorstad, którego ułożeniem zajmował się budowniczy van der Null, jest już ukończony. Co do samej budowli odbywają się teraz narady w przynależnych ministeryach, i zdaje się, że założenia kamienia węgielnego nastąpi na przyszłą wiosnę.

— O układach toczących się między c. k. austriackim rządem i szwajcarską radą federacyjną względem regulacji Renu dowiadujemy się, że zamierzono dla usunięcia wstecznego prądu Renu i powstających ztąd namulów u brzegu, skierować tę rzekę wprost przez terytoryum austriackie do Jeziora Bodensec. Przeznaczona na to linia na terytoryum austriackim zajęłaby najwięcej pół mili bagnistego po największej części gruntu, który za pomocą tej regulacyi możnaby zamienić w ziemię uprawną. O podobnem skierowaniu Renu do jeziora myślano już za panowania Cesarza Józefa II.

— Ponieważ często zdarza się jeszcze, że do frankowania listów używane bywają marki stempłowe zamiast listowych, przeto zwraca z. k. dyrekcya pocztowa uwagę publiczności na to, że używanie marków stempłowych do listów nie jest dozwolone, i że listy takie będą uważane za niefrankowane.

Ameryka.

(Wyprawa floty angielskiej do Meksyku. — Ułarczki w Kansas.)

Nowy-Jork, 27. września. Wiadomość o wysłaniu eskadry angielskiej do Meksyku potwierdza się. — W Kansas zaszła utarczka między republikanami pod dowództwem jenerała Lane i wojskiem Unii, przyczem zginęło 40 ludzi. Gubernator Geary wyprowadził oddział dragonów w pogoń za jenerałem Lane; Lane ustępuje ku Nebrascie.

Hiszpania.

(Nowiny dworu. — Depesza z 8. października)

Madryt, 4. października. Gaceta ogłosiła następujący dekret: „Ażeby mojej ukochanej siostrze, Infantce Donnie Maryi, Luizie Fernandezie i małżonkowi jej D. Antonio Maria Filippe, Luis d'Orleans, księciu Montpensier dać nowy dowód mojej przychylności królewskiej rozkazuje, ażeby książę lub księżniczka, którą moja siostra powije, używali przywileju Infanta Hiszpanii, i żeby im oddawano i okazywano przynależne tej wysokiej godności przywileje, honory i inne godności. Dano w pałacu, 1go października 1856. (Podpis) Króloma. (Kontrasygn.) Prezydent ministr. O'Donnell.“

Gaceta mówi dalej, iż zyczeniem jest Królowy, ażeby rozwiązanie Infantki odbyło się z największą uroczystością, i dlatego miłoby jej było, gdyby zawierzycielni w Madrycie dyplomaci udali się do Sewilli i znajdowali się na tej ceremonii. A że temu przeszkodą są sprawy potoczne, przeto wyraziła Jej Mość Królowa życzenie, ażeby cięło dyplomatyczne poruczyło zastępstwo jednemu z pośród siebie.

— Depesza telegraficzna z Madrytu z 8. października donosi: „Pan Fassara mianowany został hiszpańskim ambasadorem w Washingtonie. — Na przyszłą wiosnę mają być wysłane znaczne siły zbrojne przeciw korsarzom afrykańskim. Robią już przygotowania do tego.“

Anglia.

(Parlament odroczoney. — Doniesienia z zachodniej Afryki.)

Londyn, 8. października. Wczoraj odroczoneo parlament do 13. listopada.

— Do Plymouth nadeszły pocztą zachodnio-afrykańską także i wiadomości z Madeciry sięgające po dzień 30. września. Cholera zabrała tam do 8000 ludzi, lecz się już usmierza. Kolonia Liberia, Sierra Leone i Bathurst były mimo mocnych ulew wolne od chorób.

Francya.

(Nowiny dworu. — Narazanie majątku publicznego. — Powetowanie szkody na Maroknach. — Czynność w mennicach. — Kolonizacya Algieryi.)

Paryż, 9. października. Monitor donosi, że książę bawarski Adalbert i książę Napoleon jeździli wczoraj naprzeciw Cesarza drogą do St. Cloud, i że potem z marszałkiem Serrano towarzyszyli mu w ciągu rewii. — Dalej zawiera Monitor następującą bez wątpienia urzędową notę: „Spekulacya zakupywania i przytapienia monet, by ciągnąć większy zysk z tego, wyrządza szkodę majątkowi publicznemu i stanowi rodzaj przestępstwa, czego cierpieć nie można. By temu zapobiedz, rząd postanowił użyć wszelkich środków, na jakie zezwalają prawa.“ — Nakoniec pisze Monitor: „W kwiecień roku 1855 napadli korsarze w pobliżu przylądka Tres Forcas okręt handlowy „Le Jeune Dieppois.“ Wypadek ten wywołał ze strony rządu cesarskiego żywe reklamacye do rządu marokańskiego, i jeneralny konsul Jego Mości Cesarza żądał między innymi, na podstawie otrzymanych instrukcyi, ażeby rząd marokański przyznał słuszne wynagrodzenie właścicielowi zrabowanego okrętu i załodze jego. Dwór marokański przystał na to żądanie, i gubernator Tangeru oznajmił wicehrabiemu Castillon, że ma mu być wypłacona suma 7000 ważnych piastrów, (35.000 franków). Można śmiało przypuszczać, że rząd marokański nieomieszka powetować tej zapłaconej sumy na istotnych winowajcach, a nawet donoszą już, że ściga korpus, który ma wyruszyć na korsarzów. Uzyskanie zaś tego wynagrodzenia zastanawia dla tego, że niemialo przykłady do-

ład. Rząd marokański przyjmował dotąd najsluszniejsze reklamacje tylko za zbrojnym ich poparciem, my zaś możemy chlubić się tem bardziej, tym pomyslnym skutkiem, że rząd marokański zmusiwszy wpływem naszym do przyjęcia na siebie odpowiedzialności za postępkę korsarzów nadbrzeżnych, włożyliśmy tem samem obowiązek na niego, ażeby sam czuwał nad bezpieczeństwem swoich wybrzeży.“

Na rozkaz ministra finansów zaczęta teraz także mennice w Bordeaux, Lille i Rouen, wybijać monety złote i srebrne, tak że wkrótce będą mogły wszystkie mennice Francji dostarczać dziennie za 10 milionów franków bitej monety. Tutejsza mennica ma w sztabach 34 milionów do przebiccia w pieniądże; oprócz tego otrzymuje dziennie do wybicia 4 do 5 milionów na rachunek banku, który zakupił w ogóle 300 milionów w sztabach.

— Dziennik *Pays* mniema, że dopiero po zawojowaniu całej Kabylii rozpocznie się właściwa kolonizacja Francuzów i era administracyjna. Lecz nawet jeszcze i wtenczas zadanie armii francuskiej nie będzie całkiem rozwiązane, gdyż będzie musiała utrzymywać spokojność wewnętrzną, gdy koloniści europejscy zajmą niezmiernie obszary, które teraz zostają w posiadaniu krajowców. Jeśli Francya nie mogła kolonistom przyrzec gruntów, natenczas nie mogłaby też liczyć na liczne wychodźstwo europejskie do Algieru. Bez nadania gruntów lub ich sprzedaży niepodobna rozwinąć produkcji w Afryce i zastosować tych niezliczonych kombinacji, jakim stowarzyszenia nowoczesne zawdzięczają swe bogactwa. Pokąd część kraju jaka pozostanie nieuległa, potąd trudno urządzić prowincyi i zaprowadzić w niej dobrą administrację. A do tego należałoby dążyć wszystkimi siłami, co tem łatwiej być może, gdy za pomocą telegrafów i żeglugi parowej prowincya afrykańska bardziej jest teraz zbliżona do Francji, niż dawniej Korsyka. Zawojowanie Kabylii i osiedlenie Arabów stanowią dwa niezbędne warunki, bez których Algier nie może zejść ze swego wojskowego i wojennego stanowiska. Do skutecznego wykonania wyprawy potrzeba biegłego polityka i zdolnego generała. *Pais* sądzi, że Randon podoba wszystkim.

Szwajcarya.

(Sprawa neuenburska.)

Wielka rada w **Neuenburgu** zamknęła posiedzenia swoje. Powzięte w niej uchwały pociągną za sobą ważne skutki a zniesienie korporacji mieszczańskiej „Bourgeoisie“ wywoła wkrótce zupełną reformę administracji miejskiej. Członkowie dawnej rady miejskiej, żądali wyszczególnienia robionych im zarzutów, lub wytoczenia śledztwa podług przepisów konstytucyi, jako też czasu do obrony; ale odmówiono im tego prawa. Niemogąc odpowiedzieć nie stanowczego na dokumentalne oświadczenie dotychczasowego prezydenta Perot, policzono natychmiast głosy i wydano wyrok, niedozwalając wolnej obrony. Najlepiej wyjaśnił rzecz Aine Humbert, mówiąc przy końcu debaty, kiedy już nie odpowiedzieć nie było można: „Jest to rzecz wielkiej wagi, ażeby rada miejska pozostała zawieszona, dopokąd niezostanie uskuteczniiony podział między gminą mieszczańską i gminą ludności!“ To bezwzględne zupełnie postępowanie szczególnie z majątkiem mieszczaństwa, nieznało nawet uznania w radzie federacyjnej, i przeto oświadczyła w radzie wielkiej sama partya republikańska, że właściwy majątek mieszczaństwa nie będzie naruszony, a nawet pozostawi się mu administracja jego; tylko ustanowione będą władze, by czuwały nad wspólnymi interesami ludności Neuenburga, a mianowicie dla zaprowadzenia lepszego systemu naukowego. — Adresu do federacji szwajcarskiej nie podpisało 15 rojalistów dlatego, że znajduje się w nim ustęp: „Lud neuenburski odrzucił (repudić) w roku 1848 dawny porządek rzeczy.“

Włochy.

(Stosunki kościelne z państwem tureckim. — Doniesienia z Neapolu. — Proces polityczny ukończony. — Nowiny dworu.)

Do dziennika *Univers* piszą z **Rzymu** z 2. b. m.: „Niedawno wspomniano o zborze kardynałów i konsultatorów w sprawach kościelnych, który jak słyhać odbyć się już miał w kwirynale pod przewodnictwem J. S. papieża. Na zborze tym miano roztrząsać także i oświadczenia rządu tureckiego w sprawie rozpoczętych negocyacji względem przywrócenia stałych stosunków dyplomatycznych między świętą Stolicą apostolską i Portą wysoką. Jakoż czas było pomyśleć Sultanowi o zawiązaniu tych stosunków z głową najliczniejszego i najpotężniejszego na całym świecie kościoła chrześcijańskiego. Słyhać jednak, że na zborze tym uradzono, jako nienadeszła jeszcze ta chwila, by z korzyścią dla Stolicy apostolskiej można rozpocząć stosunki dyplomatyczne z rządem tureckim.

Stanowisko, jakie Turcy zajęła na mocy traktatu paryskiego, przystąpienie jej do systemu państw europejskich, wynikające ztąd zawikłanie interesów rozmaitych, wszystkoto przyczynia się do utrudnienia stosunków i do słusznej obawy doznania ztąd wielu przykrości w Rzymie, zwłaszcza gdyby zawierzytelniiono przy obu dworach reprezentantów wzajemnych. Przyjdzie jednak ten czas i zapewne niezadługo; w którym zawiązaniu stosunków dyplomatycznych między świętą Stolicą apostolską i rządem tureckim nie już przeszkadzać nie będzie.“

— Do Marsylii nadeszły telegraficzne doniesienia z **Neapolu** z 4. października. „Toczą się od tak dawna już wielki proces polityczny został wreszcie ukończony. Obżałowany Moro d'Angelis skazany został na dwunastoletnie wygnanie, ksiądz Decicco na dwuletnie a jeszcze jeden na pięcioletnie. Dwóch innych oskarżonych puszczono

na wolność. — Król i książę Kalabrii powrócili z Gaety. Król przyjmował posła austriackiego, pana Martini. Po tej audyencji odbyła się rada ministeryalna, której rezultat niewiadomy jeszcze.“

Niemce.

(Przejazd dostojnych osób. — Postępowanie sądowe w sprawach prasy. — Powrót gości koronacyjnych. — Otwarcie sejmiku w Luxemburgu.)

JJ. MM. Król i Królowa pruska przybyli 6go b. m. po południu do Augsburga, gdzie ich powitali **JJ. MM.** królestwo bawarscy. Godziną później przyjechała kolejną żelazną Jej Mość Cesarzowa (matka) rosyjska; Król pruski i bawarski, przywitani dostojną Jej Mość Panią u dworca i towarzyszyli do świetnie przyozdobionego miasta. Cesarzowa przenocowała w zamku, gdzie wieczór odbyła się uczta familijna, i udała się 7go około południa w dalszą podróż do Sztutgardy; **JJ. MM.** królestwo pruscy i **JJ. MM.** królestwo bawarscy wyruszyli w podróż do Muichowa, gdzie po południu stanęli. 10go b. m. mieli **JJ. MM.** królestwo pruscy wracać z Muichowa, przenocować w Lipsku lub w Halli, a 11go stanąć w Poczdamie. Również i Król grecki, Otto, tudzież król wicz Otto, księstwo Luitpoldowie, wielki książę i wielka księżna heska przybyli 7go po południu do Muichowa. Wieczór byli wszyscy najdostojniejsi goście w teatrze nadwornym.

Do Sztutgardy przybyła J. M. Cesarzowa (matka) rosyjska 7. wieczór osobnym pociągiem, a to w towarzystwie królewicza wirttembergskiego i jego małżonki, którzy aż do Göppingen wyjechali na jej powitanie. Jego król w. M. książę Hermann sasko-wajmarski przyjmował Jej Mość Cesarzowę w Ulmie w imieniu króla wirttembergskiego.

Książę Fryderyk Karol pruski przybył z zamku Falkenstein do Harcu, a książę Fryderyk Wilhelm heski z żoną z Kopenhagi do Poczdamu.

Paragrafem 79 pruskiego kodexu karnego zagrożono za obrazę monarchów zagranicznych karą więzienia od 1 miesiąca do 2 lat. Na wypadek obrazę innego niż niemieckiego władcy, może wytoczony być proces tylko wtenczas, jeśli na mocy osobnej umowy lub według praw w odnoszącem się państwie istniejących, zaręczona jest wzajemność, to jest, jeśli obrazę monarchy pruskiego zagrożono karą osobną, oddzielnie od kary za obrazę osób prywatnych. Między Prusami i Rosyą nie istnieje taka umowa, a w kodexie rosyjskim z roku 1855 nie wspomniano o wypadku obrazę obcych monarchów, i zagrożono karą tylko za obrazę postów zagranicznych. Z tej też zapewne przyczyną odwołano proces przeciw pewnemu dziennikowi berlińskiemu, który mu na zasadzie §. 79 za obrazę J. M. Cesarza rosyjskiego wytoczono.

Szeczcin, 8. października. Dzisiaj zawiązał tu z Kronsztadu ces. rosyjski pocztowy paropływ „Władimir“ z gośćmi powrotem z Petersburga i Moskwy. Między nimi znajdowali się: Książę Schwarzenberg, książę Thurn i Taxis, hrabia Chotek, hrabia Gattenberg i 14 innych osób ze świty c. k. ambasadora koronacyi w Moskwie.

Luxemburg, 7. października. Jego król wicz. M. książę Henryk, namiestnik holenderski zagał dnia dzisiejszego posiedzenia izby. W mowie od tronu wspomniano o zmianach w konstytucyi dla pogodzenia jej z kardynałkami zasadami związku niemieckiego; punktów przeznaczonych do zmiany nie wyszczególniono.

Królestwo Polskie.

(Książę Gorczaków powrócił.)

Warszawa, 11go października. **JO.** książę Gorczaków, głównodowodzący armią, Namiestnik Jego cesarskiej Mości w królestwie Polskiem, dnia 9. paźdz. powrócił z Moskwy.

Rosya.

(Pismo cesarskie do hr. Morny. — Dyplomy Cesarskie. — Sprostowanie w dzienniku marynarki. — Dyplomy Cesarskie miastom nad Bałtykiem.)

Petersburg, 4. października. Jego Cesarska Mość mianował jak wiadomo hrabiego Morny, kawalerem orderu św. Andrzeja. Z insygniami tego orderu przesłał Cesarz Alexander do hrabiego Morny następujące pismo Cesarskie:

W udowodnieniu Naszej szczególnej zyczliwości i ze względu na tak szczęśliwie przywrócone stosunki przyjacielskie między Rosyą a Francyą, nadajemy panu w dzień uroczysty Naszej najświętszej koronacyi order kawalerski świętego Apostoła Andrzeja, pierwszego wyznawcy, którego insygnia panu przesyłamy. Zostajemy Panu zyczliwi.
Alexander.

— Dzienniki ogłaszają dalsze dyplomy Cesarskie datowane z Moskwy dnia 26. sierpnia 1856:

1. Do Najprzewielebniejszego Nikanora, Metropolity Nowogrodzkiego i Petersburgskiego.

Przez wzgląd na waszą gorliwą służbę kościołowi, Tronowi i ojczyźnie, a długotrwały i odznaczający się czynnością zawód Wasz Arcypasterski, w ciągu którego opiekowaliście się niezmordowanie dobrem duchownym, powierzanych wam kolejno owczarń, szczególnie zaś przez wzgląd na obecne wasze ważniejsze trudy, wynikające z włożonych na was obowiązków w Najświętszym Synodzie i z zarządu dwoma dyecezyami klasy pierwszej, nadajemy wam Najmilszemu w dowód Monarszej Naszej łaski, Order Świętego Apostoła równego księcia Włodzimierza klasy pierwszej wielkiego krzyża, łącząc przytem szczerze życzenia, by Stwórca Najwyższy,

wspierając wszechwładną swą siłą wiernych mu pasterzy kościoła, dodawał wam coraz nowych sił do świętego obowiązku przestrzegania dawnych przepisów kościoła powszechnego i nauczania w ich duchu owczarni Chrystusowej.

Załączając przy niniejszem oznaki tego orderu i rozkazując przywdziać takowe i nosić stosownie do przepisów, pozostajemy na zawsze Cesarską łaską Naszą dla was życzliwi. *Alexander.*

II. Dyplom Cesarski wydany do wszystkich Stanów obwodu Bessarabskiego:

Do Naszych ukochanych i wiernych poddanych obwodu Bessarabskiego wszech Stanów.

Wielki ciężar wojny, która srożyła się niedawno w granicach Naszej Ojczyzny, dotknął was w pierw anizeli inne prowincje rozległego Cesarstwa Naszego. Mieszkańcy gubernii środkowych cieszyli się jeszcze zupełnym pokojem, podczas gdy wy powołani byliście już do trudów i starań około wojsk naszych i trwożyliście się o waszą przyszłość. Poźniejsze posuwanie się naszego wojska, idącego na obronę Świętej Wiary i granic rodzinnych, oraz sąsiedztwo z polem walki, niemogło niezrządzić wam wielkich strat, lecz daliście przykład prawdziwej, bezinteresowanej przychylności ojczyźnie, która was przyjęła za swoich i ustaliła u was porządek, dobry byt i początki oświaty. Potrafilście ocenić te dary i wywdzięczyliście się za nie Rosyi i nie poprzestając na czynnem i gorliwem spełnieniu powinności wiernych poddanych i na niesieniu szczerzej pomocy wojskom Naszym; nieprzestawaliście nieść dobrowolne ofiary. Udział w tem brał niejedyn stan, niejedno plemię, późniejsi koloniści waszego kraju szli na równi z dawnymi onego mieszkańcami, dla pomocy świętej sprawie, za którą wszechcętą została wojna, o prawości, której najlepiej byliście przekonani, jako mieszkający na kończynach Cesarstwa. Każdej chwili byliście gotowi spotkać nieprzyjaciela w swych granicach i wstrzymać walkę, na ziemi rodzinnej. Opatrzność oddaliła od was tę próbę. Lecz w ciągu dwóch lat żołnierze Nasi znajdowali w domach waszych gościnne przyjęcie i gorące współczucie. Postępkami takimi połączyliście imię swoje z bardziej uroczystymi chwilami historii rosyjskiej i sprawdziliście tę sympatyę, jaką ma dla was wielka Nasza ojczyzna. Rosya zachowa na zawsze pamięć o waszej gorliwości, waszej miłości dla sprawy wspólnej, waszem poddaniu się Opatrzności. Skromne czyny, dobro i szczęście na celu mające, są równie bliskie Memu sercu, jak bohaterские czyny waszych braci i synów na polu bitwy. Z sercem pełnem gorącej dla was wszystkich miłości, wynurzamy wam szczerą naszą wdzięczność za ofiary przez was na korzyść Rosyi poniesione. *Alexander.*

— Rosyjski dziennik marynarki *Morski Zbornik* zawiera co następuje:

„Pod napisem „Trwoga rosyjska“ czytamy w „United Service Gazette“ następującą bezczelną wiadomość: „Teraz, kiedy przywrócono zgodę między mocarstwami, które wojnę prowadziły, zwiedziliśmy stolicę rosyjską i znaleźliśmy w Kronsztadzie drzwi i okienice domów tamtejszych z zelaza. Opatrzono je tym sposobem zapewne w zamiarze ochrony przed ogniem działowym floty połączonej. Łatwy też ztąd wniosek, jak wielka musiała być trwoga Rosyan przed napadem sprzymierzonych.“ Z tego wszystkiego to tylko prawda, że z ostrożności opatrzono żelaznymi okienicami okna wychodzące na podwórze sąsiednie, lub takie, które się znajdują w obrębie murów fortyfikacyjnych. Nie szło też autorowi artykułu tego zapewne o doniesienie rzeczy istotnej, lecz tylko, by kosztem Rosyan rozśmieszyć czytelników swoich.“

— Dzienniki rosyjskie zawierają następujące dyplomy cesarskie, dane

1) Miastu Rydze.

„Do Naszego ukochanego i wiernego miasta Rygi. Oznajmujemy niniejszem wszem w obec i każdemu w szczególności, komu o tem wiedzieć należy, iż na skutek najpoddalszej prośby, podanej Nam przez miasto Rygę, za pośrednictwem deputowanych Schwartza, Lemeke i Meinhardta, nietylko pozostawiamy Najmiłościwiej nadane miastu pomienionemu przez Dostojnych Przodków Naszych prawa i przywileje, o ile takowe zgodne są z ogólnymi państwa Naszego prawami i instytucjami, lecz zatwierdzamy także postanowienia, wydane na rzecz tego kraju za panowania błogosławionej i na wieki sławnej pamięci Najukochańszego Rodzica Naszego, Najjaśniejszego Cesarza Mikołaja Pawłowicza, pozwalając miastu Rydze używać swobodnie na tej zasadzie pomienionych praw i przywilejów, a to dla dobra i postępu wszystkich jego obywateli. W dowód czego ten Nasz dyplom własnoręcznie Najmiłościwiej podpisałimy i rozkazaliśmy stwierdzić pieczęcią państwa Naszego.“

2) Miastu Rewlowi.

„Do Naszego ukochanego i wiernego miasta Rewla.

Oznajmujemy niniejszem wszem w obec i każdemu w szczególności, komu o tem wiedzieć należy, iż na skutek najpoddalszej prośby, podanej Nam przez miasto Rewel za pośrednictwem deputowanych Hacksa, Bunge, Riesenka i Kellara, nietylko pozostawiamy Najmiłościwiej nadane miastu pomienionemu przez Dostojnych Przodków Naszych prawa i przywileje, o ile takowe zgodne są z ogólnymi państwa Naszego prawami i instytucjami, lecz zatwierdzamy także postanowienia, wydane na rzecz tego kraju za panowania błogosławionej i na wieki sławnej pamięci Najukochańszego Rodzica Naszego, Najjaśniejszego Cesarza Mikołaja Pawłowicza, pozwalając miastu Rewlowi używać swobodnie na tej zasadzie pomienionych praw i przywilejów, a to dla dobra i postępu wszystkich

jego obywateli. W dowód czego ten Nasz dyplom^o własnoręcznie Najmiłościwiej podpisałimy i rozkazaliśmy stwierdzić pieczęcią państwa Naszego.“

3) Miastu Dorpatowi.

„Do Naszego ukochanego i wiernego miasta Dorpatu. Oznajmujemy niniejszem wszem w obec i każdemu w szczególności, komu o tem wiedzieć należy, że na skutek najpoddalszej prośby, podanej Nam przez miasto Dorpat za pośrednictwem deputowanych Helwiga, Karowa i Nicolai, nietylko pozostawiamy Najmiłościwiej nadane miastu pomienionemu przez dostojnych przodków Naszych prawa i przywileje, o ile takowe zgodne są z ogólnymi państwa Naszego prawami i instytucjami, lecz zatwierdzamy także postanowienia, wydane na rzecz tego kraju za panowania błogosławionej i na wieki sławnej pamięci najukochańszego Rodzica Naszego, Najjaśniejszego Cesarza Mikołaja Pawłowicza, pozwalając miastu Dorpatowi używać swobodnie na tej zasadzie pomienionych praw i przywilejów, a to dla dobra i postępu wszystkich jego obywateli. W dowód czego ten Nasz dyplom własnoręcznie Najmiłościwiej podpisałimy i rozkazaliśmy stwierdzić pieczęcią państwa Naszego.“

4) Miastu Parnawie.

„Do Naszego ukochanego i wiernego miasta Parnawy.

Oznajmujemy niniejszem wszem w obec i każdemu w szczególności, komu o tem wiedzieć należy, że na skutek najpoddalszej prośby, podanej Nam przez miasto Parnawę, za pośrednictwem deputowanych Tillinga, Marschinga i Kuooha, nietylko pozostawiamy Najmiłościwiej nadane miastu pomienionemu przez Dostojnych Przodków Naszych prawa i przywileje, o ile takowe zgodne są z ogólnymi państwa Naszego prawami i instytucjami, lecz zatwierdzamy także postanowienia, wydane na rzecz tego kraju, za panowania błogosławionej i na wieki sławnej pamięci Najukochańszego Rodzica Naszego Najjaśniejszego Cesarza Mikołaja Pawłowicza, pozwalając miastu Parnawie używać swobodnie na tej zasadzie pomienionych praw i przywilejów, a to dla dobra i postępu wszystkich jego obywateli. W dowód czego ten Nasz dyplom własnoręcznie Najmiłościwiej podpisałimy i rozkazaliśmy stwierdzić pieczęcią państwa Naszego. — W Peterhofie, dnia 27. lipca 1856. *Alexander.*“

Turcyja.

(Wiadomości bieżące. — Ministrowie z podziękowaniem u Sultana. — Mianowania. — Spokojność przywrócona w Meccie. — Reformy w Bośni. — Poskromienie wpływu greckiego duchowieństwa. — Sprawy Montenegro.)

Doniesienia z **Konstantynopola** sięgają po dzień 2. b. m. Dnia 27. września udali się ministrowie do Sultana dla wyrażenia mu podziękia za odwiedzenia portu dnia poprzedniego.

— Poseł francuzki, p. Thouvenel i jego małżonka zwiedzili seraj dawny, gdzie z rozkazu Sultana wyprawiono na ich cześć ucztę wieczorną w takzwanym kiosku bagdadzkim.

— Kerim Basza, mianowany niedawno naczelnym generałem armii arabskiej, odjechał do Smyrny dla rozmówienia się z Solimanem Baszą, którego teraz mianowano jenerałem gubernatorem w Damaszku. Dawniejszy gubernator w tem mieście, Mahmut Basza, będzie teraz gubernatorem w Smyrnie w miejsce Sulimana.

— Mehemet Basza udał się do Bośni dla objęcia posady gubernatora jeneralnego.

— Gubernatorem Synopy mianowano członka admiralicyi Razub Baszę, gdzie kierować będzie budową marynarki.

— Jenerał rosyjski Szerykow i inni z poselstwa tureckiego oglądali znaczniejsze meczety stolicy tureckiej.

— Angielski jenerał Chesney, dyrektor zaprojektowanej kolei żelaznej na dolinie Eufratu i p. Baroley, dyrektor kopalni węgla w Heraklei, udali się w tamtę stronę dla rozpoczęcia tych robót i wyszukania pokładów węgla.

— Wielu żołnierzy z korpusu armii i z gwardyi sultauskiej rozpuszczono z urlopem.

— Według listu z **Mekki** potwierdza się wiadomość o zupełnym spokoju w tem mieście i w Medynie, tudzież że pielgrzymi mogą bezpiecznie podróżować i że obrot handlowy znacznie się podźwignął. Między dwoma pokoleniami przyszło jednak do krwawej bójkii, przyczem kilku zginęło, a pogłoska o blizkiem odwołaniu Mahmuta Baszy utrzymywała pokolenia te w ich zapaleczywości. Lecz Basza usiłuje przywrócić zgodę i spokojność w kraju.

Z **Kattaro** donoszą pod dniem 5. października: W Bośni oczekują co chwila przybycia cywilnego i wojskowego gubernatora Bośni Mehmeda Baszy. Tymczasowo porobił już gubernator w Konstantynopolu na zasadzie hatyszeryfu niektóre rozporządzenia tyczące się administracyi politycznej. Mehmed Basza wysłuchawszy zażaleń obecnych w Stambule szanownych kupców bośnijskich, których synowie po największej części w Wiedniu się kształcą, wyjednali u Sultana mimo oporu patryarchy, że grecko-licnicki metropolita Prokopius w Bośni i Hercegowinie usunięty został z swej posady. Jest to dopiero początek dalszych rozporządzeń Porty przeciw uroszczeniom greckiego episkopatu w sławiańskich prowincjach Turcyi europejskiej, albowiem słychać już, że rząd postanowił nakoniec obsadzać stolice biskupie znakomitemi mężami z duchowieństwa narodowego. Również nie będzie na przyszłość przysługiwać biskupom prawo grabieży bez interwencyi władz tureckich, a właściwie rady gminnej, złożonej z najszanowniejszych obywateli przynależnego miejsca, i to bez różnicy wyznania.

Zadanie Mehmeda Baszy w Bośni jest dwojakie: zamysła on przełamać z jednej strony przewagę grecko-syzmatyckiego ducho-

wieństwa, a z drugiej samowolność feudalnych właścicieli dóbr w Bośni, by tym sposobem przywrócić zachwianą powagę Sułtana; słowem Mehmed Basza chce w Bośni wznieść od fundamentu nowy gmach polityczny, i zdaje się, że postanowiono rozpocząć już reformy przyrzeczone od Porty w tej prowincji kwitnącej niegdyś za panowania Wenecyan. Ale niestety można przypuszczać na śmiało, że zamiary gubernatora natrafia na silne przeszkody.

Na książęcym dworze w Cetynie panuje zupełny spokój. Naczelnicy zajmują się w tej chwili wybieraniem i odwożeniem do skarbu podatków, jakie przed kilkoma laty zaprowadził książę Daniło. Tymczasem zatrudnia książę znaczną liczbę niemających utrzymania Montenegrów, których powołano za Konstancyjopolu. Zakłada gościniec w Cetynie w góry, i postanowił ukończyć rozpoczęte w roku 1852 fortyfikacje przejścia do Żabliaku. Rosyjski konsul z Raguzy i francuski pełnomocnik z Skutar miewają częste konferencye z księciem, ale po największej części muszą udawać się do prezydenta senatu Jerzego, gdyż książę Daniło narzucił swemu stryjowi większą część ciężarów rządu.

Azya.

(Wyprawa w zatokę perską.)

Bombaj, 12. października. Czynnici zajmują się tutaj wyprawą w perską zatokę. Najęto transportowe okręta o 10.000 bezkach ciężaru. Liczbę wojska podają na 14 do 15.000 ludzi.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Podług wiadomości nadesłanych na Marsylię i Paryż, w Neapolu nie ustawiali do dnia 7. b. m. czynić przygotowania do obrony.

Madryt, 12. paźdz. Ministerium ustąpiło; mianowani zostali: Narvaez prezydentem gabinetu bez portfeli, Seifas ministrem finansów, Urbersdondo wojny, Necedal spraw wewnętrznych, Pidal spraw zagranicznych.

Genoa, 11. paźdz. Podług doniesienia w *Corriere mercantile* stają w pogotowiu odpłynąć do Ajaccio fregaty parowe „Carlo Alberto“ i „Governolo“ fregata żaglowa „Euridice“ i paropływ transportowy „Tanaro.“ Okręt „Constituzione“ ma zostawać na usługi Cesarzowej matki rosyjskiej.

Kurs lwowski.

Dnia 15. października.

	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski . . . . . mon. konw.	4	48	4	51
Dukat cesarski . . . . . „ „	4	54	4	57
Półimperyj zł. rosyjski . . . . . „ „	8	27	8	30
Rubel srebrny rosyjski . . . . . „ „	1	38	1	39
Talar pruski . . . . . „ „	1	32	1	33 1/2
Polski kurant i pięciozłotówka . . . . . „ „	1	12	1	13
Galicyj. listy zastawne za 100 złr. } bez	80	36	80	52
Galicyjskie obligacje indemnizacyjne } kuponów	73	45	74	32
5% Pożyczka narodowa . . . . . }	82	—	82	45

Kurs listów zastawnych w gal. stan. Instytucie kredytowym.

Dnia 15. października.

	złr.	kr.
Instytut kupił prócz kuponów 100 po	80	45
„ przedał „ „ 100 po	—	—
„ dawał „ „ za 100	—	—
„ żądał „ „ za 100	81	15
Wartość kuponu od 100 złr.	1	9 1/2

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 13. paźdz. o pierwszej godzinie po południu.

Pożyczka narodowa 5% 83 1/8 — 83 1/4. Pożyczka z r. 1851 S. B. 5% 89. — 90. Lomb. wen. pożyczki z 5% 93 — 93 1/2. Obligacje długu państwa 5% 81 7/8 — 82, detto 4 1/2% 71 — 71 1/2, detto 4% 64 — 64 1/2, detto 3% 49 1/2 — 49 1/2, detto 2 1/2% 41 1/2 — 41 3/4, detto 1% 16 1/4 — 16 1/2. Oblig. Glogn. z wypłatą 5% 94 — 95. Detto Oedenburgs. z wypł. 5% 93 — 94. Detto Peszt. 4% 93 — 94. Detto Medyol. 4% 91 1/2 — 92. Obligacje indemn. niższ. austr. 5% 85 — 85 1/2. Galic. i węgier. 5% 74 1/2 — 75. Detto innych krajów konst. 80 — 81. Obl. bank. 2 1/2% 61 — 61 1/2. Pożyczka loter. z r. 1834 246 —

248. Detto z r. 1839 122 1/4 — 122 1/2. Detto z r. 1854 105 1/2 — 105 3/8. Renty Como 13 1/2 — 13 3/4.

Galic. list. zastawne 4% 77 — 78. Póln. Oblig. Prior. 5% 84 — 84 1/2. Glognickie 5% 80 — 81. Obligacje Dun. żegluga par. 5% 82 — 83. Oblig. Lloyd (w srebrze) 5% 89 — 90. 3% Prior. obl. tow. rząd. kolei żelazn. po 275 frank. za szt. 115 — 116. Akcyj bank. narodowego 1058 — 1060. Akcje c. k. uprzyw. towarzystwa kred. 324 — 324 1/2. Akcje niż. austr. tow. eskomp. 112 1/2 — 113. Detto Budzyńsko-Lincko-Gmundzkiej kol. 254 — 256. Detto póln. kolei 260 1/2 — 261. Detto tow. kol. żel. za 500 frank. 321 — 321 1/2. Detto tow. żegl. parowej 523 — 530. Detto 13. wydania 520 — 522. Detto Lloyd 442 — 443. Peszt. mostu łańcuch. 77 — 78. Akcje młyna parowego wiedz. 84 — 86. Detto Pressb.-Tyrnawskiej 1. wydania 22 — 23. Detto 2. wydania 36 — 37. Esterhazego losy 40 złr. 70 1/2 — 71. Windischgrätz losy 23 — 23 1/4. Waldsteina losy 24 1/2 — 24 3/4. Keglevicha losy 11 1/4 — 11 1/2. Ks. Salma losy 39 1/4 — 40. St. Genois 38 — 38 1/2. Palfego losy 37 1/4 — 37 1/2. Clarego 39 — 39 1/4.

Amsterdam 2 m. 88. — Augsburg Uso 107. — Bukareszt 31 T. 258. — Konstancyjopol 31 T. — Frankfurt 3 m. 105 7/8. — Hamburg 2 m. 78 3/8. — Liwurna 2 m. 105 1/2 l. — Londyn 3 m. 10.17 1/2. t. — Medyolan 2 m. 104 3/4. — Paryż 2 m. 123 1/2. — Cesarzskich ważnych dukatów agio 9 1/4 — 9 3/8. — Napolcondor 8 15. — Angielskie Sover. 10 20. — 10 21. Imperyal Ros. 8 27 — 8 28.

Telegrafowany wiedeński kurs papierów i weksli.

Dnia 15. października.

Oblig. długu państwa 5% 81 3/8; 4 1/2 70 9/16; 4% —; 4% z r. 1850 — 3% —; 2 1/2% —. Losowane obligacje 5% —. Losy z r. 1834 za 1000 złr. —; z r. 1839 122 1/4. Wied. miejsko bank. —. Węgiers. obl. kamery nadw. —. Akcje bank. 1058. Akcje kolei póln. —. Glognickiej kolei żelaznej —. Oedenburgskie —. Budwajskie —. Dunajskiej żegluga parowej —. Lloyd 441 1/4. Galic. listy zast. w Wiedniu —. Akcje niższo-austr. Towarzystwa eskompowego a 500 złr. 563 3/4 złr.

Amsterdam l. 2 m. 88 1/4. Augsburg 106 3/4 3 m. Genua — l. 2 m. Frankfurt 105 3/8 2 m. Hamburg 78 3/8 2 m. Liwurna — l. 2 m. Londyn 10 — 18. 2 m. Medyolan 104 1/2. Marsylia —. Paryż 123 1/2. Bukareszt 258. Konstancyjopol —. Smyrna —. Agio duk. ces. 9 3/8. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A. —; lit. B. — Lomb. —. 5% niż. austr. obl. indemn. —; innych krajów koron. 74. Renty Como. —. Pożyczka z r. 1854 105 3/16. Pożyczka narodowa 82 13/16. C. k. austr. akcje skarb. kolei żelaz. po 500 fr. — fr. Akcje c. k. uprzyw. zakładu kredyt. 318. Hypotekar. listy zastawne —. Akcje zachodniej kolei żelaznej —.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 15. października.

Hr. Dzieduszycki Kaj., z Krakowa. — PP. Kunaszewski Dam., z Perkosów. — Sikora Hier., z Białkowic. — Wojczyński Alf., z Tuligłów. — Laitner Jan, c. k. inspektor podat., ze Żółkwi. — Czerniński Jul., z Gliniska. — Kaczkowski Emil, c. k. adjunkt powiat., z Radvyna. — Czajkowski Hypolit, z Bóbrki. — Glielli Teod., z Glinian. — Jaworski Mik., z Kozłowa. — Selnirch Ign., z Czerniowic.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 15. października.

Hr. Thun, c. k. feldmarszałek-porucznik, do Derewacza. — Hr. Karnick Teod., do Wołczuch. — Hr. Dzieduszycki Kaz., do Niesłuchowa. — Hr. Dzieduszycki Edw., do Rawy. — PP. Nikorowicz. Józef, do Sambora. — Guzkowski Kaj., do Nowogomiasta. — Siarczyński Zyg., do Niesłuchowa. — Radziejowski Edw., do Żółkwi.

Spozrzedzenia meteorologiczne we Lwowie dnia 14. października.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6. god. zrana	328.62	+ 7.0°	86.5	połud.-zach.	sl. pochmurno
2. god. popol.	328.17	+ 12.7°	64.5	południowy	sl. „
10. god. wiecz.	328.17	+ 8.7°	77.0	południowy	sl. „

T E A T E R.

Dziś: Trzeci występ gościnny pp. Jean Piccolo, Jean Petit i Kisz Joszi. Przedst. niem.: „Hutmacher und Strumpfwirker,“ czyli: „Die Ahnfrau im Gemeindestadel.“

KRONIKA.

Podług wykazów statystycznych powiększyła się konsumpcja tytoniu we Francji, a mianowicie w Paryżu, w przeciągu lat 15 w nadzwyczajny sposób; w roku 1839 wynosiła wartość spożrebowanego tytoniu 9,647.783 fr., a w roku 1854 już 17,765.236 franków. W Paryżu podwoiła się w przeciągu tego czasu konsumpcja tytoniu, a sygarów odchodziło pięć razy tyle, co w roku 1839, tak, że na jednego przypadało w roku 1854 w przecięciu 2 kilogramy tytoniu i 143 sygarów. Natomiast zmniejszyła się znacznie konsumpcja tabaki.

— Niemieckie wychodźstwo do Ameryki liczyło r. 1820 tylko 948 dusz, 1821 365, w r. 1822 spadło na minimum 139, i trzymało się aż po 1827 zawsze niżej 500, powiększyło się 1828 nagle na 1806, spadło w następnym roku na 582, zostawało w dalszych latach między 1900 i 2300, i podniosło się 1832 na 10.168. Odtąd nie spadało już niemieckie wychodźstwo nigdy niżej 8000, i trzymało się po rok 1839 przeciętnie na wysokości 16.000 rocznie. W roku 1840 powiększyło się na 28.581, ale w roku 1841 spadło znowu na 13.727. W roku 1847, w którym podobnie jak w r. 1828 angielskie wychodźstwo było nadzwyczaj liczne, osiągnęło niemieckie niesłychaną dotąd wysokość 73.444, spadło jednak w następnym roku rewolucyjnym na 58.014, podczas gdy wychodźstwo angielskie wzrastało w tym peryodzie. I w roku 1849 ma się powiększyła emigracja niemiecka (60.062), w roku 1851 podniosła się na 71.322, a w r. 1852 nawet na 143.575, w następnym roku spadła niemal o 3000, a w r. 1854 osią-

gnęła punkt kulminacyjny 206.054. W roku 1855 liczyła tylko 66.219. Angielskie więc wychodźstwo co do liczby przewyższyło emigrację niemiecką z wyjątkiem w roku 1854.

Wychodźstwo francuskie podniosło się w rewolucyjnym roku 1830 na 1174 naprzeciw 582 roku 1829. W roku 1847, w którym było bardzo liczne wychodźstwo we wszystkich krajach Europy, wywędrowało 20.040 Francuzów do Stanów Zjednoczonych, a w rewolucyjnym roku 1848 tylko 7743, w roku 1849 mało nad 5000, w r. 1851 osiągnęło francuskie wychodźstwo swój punkt kulminacyjny 20.126.

(Sprostowanie.)

— W sprawozdaniu Kroniki o posiedzeniu rocznem Zakładu narodowego imienia Ossolińskich (Nr. 237 G. L.) prostujemy na reklamację p. A. Bielowskiego następujące szczegóły: a) nie kodex ale tylko żywot św. Wojciecha nieznan jest uczonym. W kodexie zaś prócz owego żywota jest wiele innych, które bardzo dobrze mogą być znane, a jeden nawet był drukowany. b) Oryginał autografu św. Wojciecha na małej pergaminowej ćwiartce znajduje się nie w Monachium, ale w Brzewnowie, dawnym benedyktynskim klasztorze blisko Pragi, a podobiznę, czyli odwzór otrzymał p. A. Bielowski za pośrednictwem uczzonego Wacława Hanksi.